

تفاوت های چک و سفته

چک و سفته دو سند تجاری است که در روابط تجاری و شغلی مردم نقش مهمی دارد. تفاوت و مقایسه و فرق این دو سند همیشه مورد سؤال است. در این نوشته برخی از مهم ترین و کاربردی ترین تفاوت های چک با سفته را بررسی شده است.

چک می تواند جنبه کیفری و حقوقی داشته باشد ولی سفته فقط دارای جنبه حقوقی است. به این معنا که صدور چک بلامحل در شرایطی جرم است ولی عدم پرداخت سفته در سرسید مطلقاً جرم نیست. البته با طرح دعوی سفته در دادگاه حقوقی یا شورای حل اختلاف، درنهایت ممکن است منجر به حکم جلب صادرکننده سفته شود ولی این حکم جلب و بازداشت بدهکار، سوءپیشینه کیفری برای او محسوب نمی شود و آثار حکم کیفری چک را ندارد.

صدور چک در وجه خود صادرکننده ممکن است ولی صدور سفته در وجه خود صادرکننده صحیح نیست.

گرفتن دسته چک محدودیت قانونی و تشریفات دارد ولی تهیه سفته بدون محدودیت و آسان است.

چک بدون اخذ گواهی عدم پرداخت از بانک (واخواست) و بدون برگشت زدن، قابل طرح دعوا و مطالبه در دادگاه نیست. یعنی با چک خالی نمی توان طرح دعوا کرد و حتماً باید گواهی عدم پرداخت چک هم ضمیمه دادخواست باشد ولی سفته بدون واخواست کردن آن نیز در دادگاه قابل مطالبه است.

صدور گواهی عدم پرداخت چک در حکم واخواست چک است و رایگان انجام می شود. یعنی بانک برای صدور گواهی عدم پرداخت چک هزینه ای نمی گیرد ولی واخواست سفته (اعتراض عدم پرداخت سفته) هزینه زیاد دارد و ۲ درصد مبلغ سفته را باید بابت واخواست سفته بپردازید.

خسارت تأخیر تأدیه در چک به دلیل مصوبه خاص مجمع تشخیص مصلحت نظام، از تاریخ سررسید چک محاسبه می شود ولی در سفته ممکن است تحت شرایطی از تاریخ مطالبه و یا طرح دعوا و یا طبق ماده ۳۰۴ و ۳۰۹ قانون تجارت، از تاریخ واخواست سفته محاسبه شود.

گرفتن دسته چک از بانک هزینه ای ندارد و مالیات قابل توجه ای به آن تعلق نمی گیرد ولی گرفتن سفته خصوصاً مبالغ بالا و تعداد زیاد، هزینه دارد و بر اساس مبلغ چاپ شده در سفته مالیات اخذ می شود.

با استناد به چک و گواهی عدم پرداخت آن می توانید بدون واریز خسارت احتمالی به صندوق دادگستری، اموال بدهکار را توقیف کنید ولی در مورد سفته حتماً باید آن را واخواست کنید تا بتوانید از این مزیت استفاده نمایید.

اگر چک را مدیرعامل شرکت یا نماینده صاحب حساب امضاء کند، طبق ماده ۱۹ قانون صدور چک، خود مدیرعامل و نماینده با صاحب حساب چک متضامناً مسئول پرداخت وجه چک هستند ولی اگر مدیرعامل شرکت سفته را امضاء کند، خودش مسئول نیست و فقط شرکت مسئول پرداخت وجه سفته است. چون در مورد چک قانون خاص داریم.

درج مبلغ در سفته اصولاً محدود به مبلغ چاپ شده در سفته است لکن در صورتی که بیشتر از مبلغ چاپ شده، نوشته شود، در حد یک سند طلب عادی اعتبار خواهد داشت ولی درج مبلغ در چک نامحدود است.

مهلت وخواست در چك جهت استفاده از مزایای تجاری آن، ظرف ۱۵ روز از تاریخ سررسید است ولی در مورد سفته، ظرف ۱۰ روز از تاریخ سررسید است.

در زمان سررسید چك باید دارای «محل» در بانك محال علیه باشد ولی محل در مورد سفته مصداق و معنا ندارد.

آدرس مكان وخواست چك (بانك صادرکننده گواهی عدم پرداخت) برای دادگاه آن مكان ایجاد صلاحیت محلی می کند درحالی که آدرس مكان وخواست سفته برای دادگاه آن مكان ایجاد صلاحیت نمی کند. مثلاً اگر چك را در بانك خیابان بهشت تهران برگشت بزنید، در دادگاه مربوط به منطقه ۱۱ تهران می توانید طرح دعوا کنید ولی وخواست سفته در خیابان بهشت (ساختمان روزنامه رسمی) موجب ایجاد صلاحیت برای دادگاه منطقه ۱۱ تهران نمی شود.

چك وسیله پرداخت است به همین خاطر ممکن است شما با کشیدن چك به کسی پول قرض دهید ولی سفته وسیله پرداخت نیست به همین خاطر با سفته نمی توان به کسی پول قرض داد. یقیناً صادرکننده سفته قرض گیرنده است ولی ممکن است صادرکننده چك قرض دهنده باشد!

چك سند عادی لازم الاجراء است و علاوه بر دادگاه حقوقی و دادگاه کیفری، از طریق اداره اجرای اسناد اداره ثبت نیز قابل مطالبه است ولی سفته فقط از طریق دادگاه حقوقی قابل مطالبه و طرح دعوا است.